

Wikipedie vítězí: Jaké jsou vzorce využívání otevřených vzdělávacích zdrojů studenty environmentálních oborů?

eduard.petiska@gmail.com

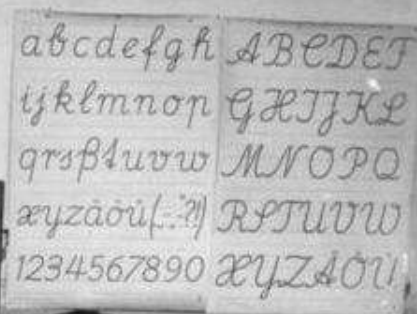
Změnilo se za uplynulá tisíciletí ve vzdělávání něco podstatného?

Vocabularius rerum

Učebnice jsou základní opora vzdělávacího procesu.

LOMMON SUAVE ET SUO MOLE DOVE ET AVE NALCA

STAMNORIMESITEXEMFESLIXORIMBUECTA
20 PRIMASTRAUCOSIODIGNATAESTUDEREVERSV
NOSTIANNIGRAMBUTSITSHASITAKETHALIA
CUTICINAREMAGESEMNOELLACYNIMVSARE
ATLITAMONVITASTOREMALTOKBLINGVIS
TASCENOTOSTEIOVISDEDUCTUMOLCERICARMEN
NUNCEGONAAQVESUDERTISHANTQVIDICERBLAVOS
VARETUASCUTANTETNISITACONDIETBELLA

XIV.

Flores. Die Blumen.
A' Virágok. Rózsák.

Unter Auer,
sunt notissimi:

Präsid. were,

viola, 1 f. l.
hyacinthus, 2 m. II.
narcissus 3 m. II.

Tum Nila,
albanus, 4
de carula, 5

Tandem
rosa, 6 f. l.
corymbosum, 7 n. 2.

(30.)

Unter den Blumen/
sind die bekanntesten.

Im aufgehenden Früh-
(ling)

das Veilchen/ 1
die Hyacinthe/ 2
die Narzisse. 3

Germer die Lilien/
die weiße und gelbe/ 4
und die blaue.

Endlich
die Rose/ 6
das Nelken/ (Regelien) 7
n. 2.

(30.)

A' Virágok között
leg ismertebbek:
(közönségesek)

Kék csernek ekein

a' Viola, (jón/ya) 1
az hyacinth. 2
a' narcisior lilium, 3

Ujnak a' lilium,
a' fehér a' a' sárga, 4
és a' kék. 5

Végül
a' rosa, 6
és a' rózsa. 7 c' eff.

Mezi Rózsák
negy névvel ism.

Pri záradu podlata
(jára)

szálka/ 1
hyacinth/ 2
necisior, (narcissa) 3

Potom lilie/
ele a' júlre/ 4

y modre. 5
Ujposledy
Róze/ 6

farassilae/ (diebichy/
browdichy) 7 a. g. p.

Cenzura

- Učebnice (popř. knihy sloužící ke vzdělávání) tedy představují *posvátný kánon vzdělanosti* dané společnosti (jiné vědomosti – než jsou ty v nich uvedeny – nejsou požadovány a bývaly i nežádoucí).
- Podoba vzdělávacích textů byla proto vždy předmětem sporů a cenzorských zásahů.

Z holek mají být maminky, stojí v čítance. Jste genderové džihádistky, vzkázal kritičkám básník

15. 1. 2017

K čemu jsou holky na světě?

Aby z nich byly maminky,

aby se pěkně usmály na toho, kdo je malinký.

Aby nás měl kdo pohladit a povědět nám pohádku.

Proto jsou tady maminky, aby náš svět byl v pořádku.

Jiří Žáček

Ilustrační foto | Foto: Thinkstock

Shrnutí

- Vzdělávací proces se za uplynulá staletí v podstatě příliš nezměnil.
- Stejně tak forma vzdělávacích textů (učebnic), na které měly vzdělávací instituce vždy podstatný vliv.
- Vzdělávání dodnes zůstává - i přes různé pokusy o modernizaci formou distančního vzdělávání, buzzwordů jako vzdělávání 4.0. atd. - v podstatě pořád stejné a dá se očekávat, že se v nejbližší době nic nezmění.
- Ale co učebnice?

Otevřené vzdělávací zdroje (OER)

- Otevřené vzdělávací zdroje (anglicky *Open Educational Resources – OER*) se definují jako: „Výukové, vzdělávací a výzkumné zdroje, které jsou ve veřejném vlastnictví, nebo byly vydány pod takovou licencí duševního vlastnictví, která umožňuje jejich volné použití a opětovné úpravy ostatními uživateli. Otevřené vzdělávací zdroje zahrnují veškeré kurzy, studijní materiály, moduly, učebnice, streamovací videa, testy, software a jakékoli jiné nástroje, materiály nebo techniky používané na podporu přístupu ke znalostem.“ (Hewlett Foundation, 2015).
- **Umožňují volně využívat, upravovat a sdílet vzdělávací materiály (otevřená licence).**
- Nejznámějším příkladem Otevřených vzdělávacích zdrojů je Wikipedie.
- **Od starověku až po relativně novou dobu učitelé věděli z čeho se jejich žáci učí a jaké vědomosti od nich mohou očekávat.**
- **Nástup internetu a zejména tzv. Otevřených vzdělávacích zdrojů toto změnil. Naboural kánon posvátných vzdělávacích textů - učebnic.**
- **Učitelé nyní pomalu ztrácí přehled o tom, z čeho všeho se jejich studenti učí (a co vlastně vědí).**

Benefity OER

- **Jsou levnější.** Argument důležitý zejména v USA. Odstraňují ale i nerovnosti v rámci společnosti a mezi lokalitami - chudý student z Bangladéše s levným notebookem a připojením k internetu má přístup k podobným zdrojům jako student na Harvardu – a přístup k více knihám než má Harvardská knihovna v tištěné verzi).
- **Studenti při studiu z nich dosahují lepších výsledků.** (Fischer a kol., 2015).
- **Dají se stále upravovat a tak být pořád aktuální** (a tedy kvalitnější než klasické texty).
- **Podporují proces celoživotního vzdělávání.**
- **Jsou environmentálně šetrnější** (výroba, distribuce, skladování).
- **Šetří čas.**
- Ale hlavně: **Většina studentů je využívá možná více než klasické učebnice (i když o tom učitelé třeba neví).**
- Otázka proto zní: „**Není lepší podporovat spíše OER než učebnice (nebo alespoň stejně)?**”

Nezájem vzdělávacích institucí

- Studenti jsou v OER napřed před učiteli a vzdělávacími institucemi.
- Pilný student může již na gymnáziu mít o dané problematice aktuálnější přehled než jeho učitel.
- Již na základní škole děti možná využívají Wikipedii k psaní referátu. Otevřou k tomu vůbec učebnice nebo leží v koutě a studují většinou přes internet? (Nevíme, výzkumy nemáme).
- Debata o tom jak se má psát o sexuální výchově v učebnicích rozproudí veřejnou debatu (aktéři v ní stráví dohromady možná tisíce hodin). Nikoho ale nenapadne zeditovat heslo pohlavní styk na Wikipedii (což může jeden člověk udělat za pár hodin).

Dvě učebnice sexuální výchovy. Jedna vyhovuje, druhá s úchylem už ne...

Varování ministerstva školství: Obsažené ilustrace z učebnice rodinné výchovy nejsou vhodné pro vaše patnáctileté děti z 8. tříd ZŠ.

[ČESKÁ TELEVIZE](#) [Martin Rychlík](#) 25.9.2011

K nejčastějším sexuálníм deviacím patří: exhibicionismus, voyerismus, pedofilie, fetišismus, sadismus, masochismus a další.

Devianta v cenzurované verzi nahradily bezpohlavní fotografie: temná noční ulička a alej zasypaná listím. Zmizely i instrukce, jak se nasazuje prezervativ. | foto: Česká pozice

Článek [Diskuse](#)

Pohlavní styk

Datum

Nejnovější ▾

1.7.2015 - 26.5.2018

Návštěvy:

542 241

[Ženská obřízka](#), zásah omezující nemravné prožívání pocitů.

Autoři Wikipedie

- Českou Wikipedii edituje často a pravidelně zhruba 90 lidí (tedy dobrovolných uživatelů, kteří provedou více než 100 editací měsíčně).
- Tito lidé jsou tedy “zodpovědní” za ochranu více než 360 000 článků.
- Editovat může každý bez přihlášení. Ze svého mobilního telefonu můžete založit např. stránku konference Inforum a bude okamžitě dostupná na Wikipedii.
- Na anglické Wikipedii je ale situace lepší (profesoři v důchodu?) a editovat heslo může být těžší než peer review ve vědeckém časopise. Článek Bůh možná nejlepším (nejobjektivnějším) článkem o Bohu, co byl kdy napsán.

Čtenáři - dopad

Přímý

- Četba Wikipedie.

Nepřímý

- Média (novináři Wikipedii používají i když to často nepřiznávají, hrozí citogeneze).
- Komunikace s okolím (imprinting) - Naše okolí může být formováno názory, které si přečetlo na Wikipedii.
- Je možné předpokládat, že většina čtenářů Wikipedie neví, jak probíhá editační proces a tomu, co si na Wikipedii přečtou víceméně věří.

Jak jsem se k editaci a výzkumu dostal?

- Studoval jsem ekologii a ochranu prostředí.
- Nejsem aktivista a štválo mě, že ekologie je pro značnou část lidí synonymem aktivismu, bránění výstavby dálnic atd. (a když řeknu, že studuji ekologii, zařadí si mě do této kolonky).
- Ekologie je v původním významu tvrdá přírodní věda.
- Jak to změnit?

Verze z 9. 4. 2014, 21:16

Ekologie se užívá v několika významech. V původním významu je ekologie [biologická](#) věda, která se zabývá vztahem [organismů](#) a jejich prostředí a vztahem organismů navzájem. Jako první tak nazval a definoval tento vědní obor [Ernst Haeckel](#) v roce [1866](#).

Dále se ekologie užívá v širokém smyslu jako *ochrana životního prostředí* nebo dokonce místo *přírodní prostředí* (např. *ekologicky šetrný výrobek* znamená výrobek šetrný k životnímu prostředí). Toto užití - viz [ochrana přírody](#).

Ekologie může být také označení pro určitou [ideologii](#) (např. v tvrzení *hlubinná ekologie je základním přesvědčením radikálního ekologického hnutí* ^[1] [↗](#)). Toto užití - viz [ekologismus](#).

Tento článek se dále zabývá vědou ekologií.

Ekologie vychází z: [biologie](#), [meteorologie](#), [klimatologie](#), [geologie](#), [geografie](#), [fyziky](#), [chemie](#), [antropologie](#), lékařských věd (hygiena), [ekonomiky](#), [práva](#), [historie](#), [psychologie](#), technických věd.

Ecology

From Wikipedia, the free encyclopedia

For other uses, see [Ecology \(disambiguation\)](#).

Ecology (from Greek: οἶκος, "house", or "environment"; -λογία, "study of")^[*A*] is the branch of [biology](#)^[1] which studies the interactions among organisms and their environment. Objects of study include interactions of [organisms](#) with each other and with [abiotic components](#) of their [environment](#). Topics of interest include the [biodiversity](#), distribution, [biomass](#), and [populations](#) of organisms, as well as cooperation and competition within and between [species](#). [Ecosystems](#) are dynamically interacting systems of [organisms](#), the [communities](#) they make up, and the non-living components of their environment. Ecosystem processes, such as [primary production](#), [pedogenesis](#), [nutrient cycling](#), and [niche construction](#), regulate the flux of energy and matter through an environment. These processes are sustained by organisms with specific life history traits. Biodiversity means the varieties of [species](#), [genes](#), and [ecosystems](#), enhances certain [ecosystem services](#).

Ecology is not synonymous with [environmentalism](#), natural history, or [environmental science](#). It overlaps with the closely related sciences of [evolutionary biology](#), [genetics](#), and [ethology](#). An important focus for ecologists is to improve the understanding of how biodiversity affects ecological function. Ecologists seek to explain:

- Life processes, interactions, and [adaptations](#)
- The movement of materials and [energy](#) through living communities
- The [successional](#) development of ecosystems
- The [abundance](#) and distribution of organisms and biodiversity in the context of the [environment](#).

Ecology has practical applications in [conservation biology](#), wetland management, [natural resource management](#) ([agroecology](#), [agriculture](#), [forestry](#), [agroforestry](#), [fisheries](#)), city planning ([urban ecology](#)), [community health](#), [economics](#), [basic and applied science](#), and human social interaction ([human ecology](#)). For example, the *Circles of Sustainability* approach treats ecology as more than the environment 'out there'. It is not treated as separate from humans. Organisms (including humans) and [resources](#) compose [ecosystems](#) which, in turn, maintain [biophysical](#) feedback mechanisms that moderate processes acting on living ([biotic](#)) and non-living ([abiotic](#)) components of the planet. Ecosystems sustain life-supporting functions and produce [natural capital](#) like [biomass production](#) (food, fuel, fiber, and medicine), the regulation of [climate](#), global [biogeochemical cycles](#), [water filtration](#), [soil formation](#), erosion control, flood protection, and many other natural features of scientific, historical, economic, or intrinsic value.

The word "ecology" ("Ökologie") was coined in 1866 by the German scientist [Ernst Haeckel](#). Ecological thought is derivative of established currents in philosophy, particularly from ethics and politics.^[2] Ancient Greek philosophers such as [Hippocrates](#) and [Aristotle](#) laid the foundations of ecology in their studies on [natural history](#). Modern ecology became a much more rigorous [science](#) in the late 19th century. [Evolutionary](#) concepts relating to adaptation and [natural selection](#)

Ecology

Ecology addresses the full scale of life, from tiny bacteria to processes that span the entire planet. Ecologists study many diverse and [complex](#)

Ekologie (z řeckého: οἶκος "obydlí" a -λογία, "nauka") je věda, jež se zabývá popisem, analýzou a studiem vztahů mezi organismy a jejich prostředím. Jedná se o interdisciplinární obor, který využívá poznatků mnoha vědních disciplín. Zahrnuje studium interakcí organismů, které mají jak mezi sebou navzájem, tak těch, jež mají mezi jinými organismy i těmi, které mají s abiotickými složkami jejich prostředí. Ekologie bývá definována různě, mezi nejznámější patří Krebsova definice: „*Ekologie je vědecké studium procesů regulujících distribuci a abundanci organismů a jejich vzájemné vztahy, a studium toho, jak tyto organismy naopak zprostředkovávají transport a transformaci energie a hmoty v biosféře (především studium struktury a funkce ekosystémů).*“ „Výzkum toho, kde se organismy nacházejí, kolik se jich tam vyskytuje a proč.“^[1]

Obsah

1

Teorie

2

Historie

3

Udržitelný rozvoj

4

Studium ekologie v ČR

5

Systém ekologických věd

6

Pojetí ekologie dle šíře zkoumaných objektů

7

Nové hraniční obory

8

Reference

9

Literatura

10

Související články

11

Externí odkazy

Teorie

editovat

editovat zdroj

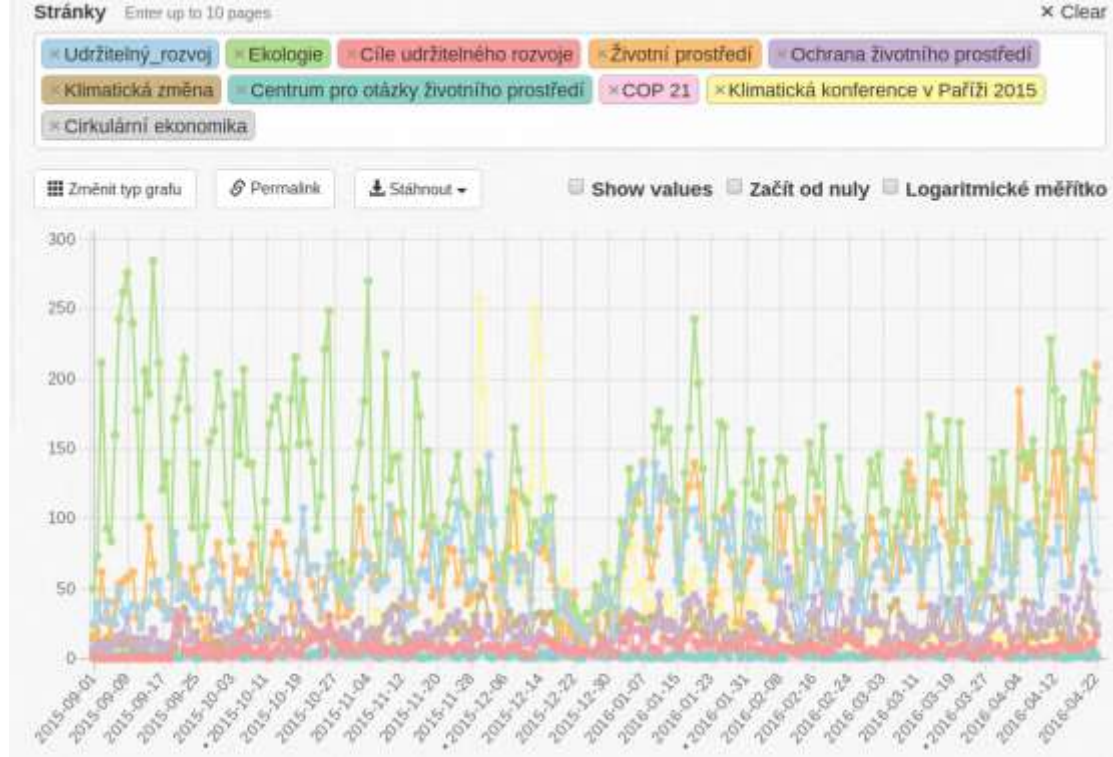
Mezi tématy jimiž se ekologie zabývá patří rozmanitost, distribuce, hmota (biomasy) a počet (populace) jednotlivých organismů, jakož i spolupráce a konkurence mezi organismy, a to jak uvnitř, tak mezi ekosystémy. Ekosystémy jsou složeny z dynamicky navzájem propojených částí včetně organismů, komunit jež vytváří, a neživých složek jejich prostředí. Ekosystémové procesy, jako je primární produkce, pedogeneze, koloběh živin, a další různé činnosti směřující k vytváření niky, regulují toky energie a hmoty skrze prostředí. Tyto procesy jsou udržovány organismy se specifickými životními vlastnostmi, pro označení rozmanitosti organismů se používá termín biodiverzita (biologická rozmanitost). Biodiverzita, poukazuje na rozdílnost druhů, genů a ekosystémů a podporuje některé ekosystémové služby.

Ekologie není synonymem životního prostředí, environmentalismu, dějin přírody, nebo věd o životním prostředí. Úzce souvisí s evoluční biologii, genetikou, a etologií ale i s množstvím dalších disciplín a subdisciplín (záleží na konkrétním předmětu zkoumání). Důležitým cílem pro ekology je zlepšit porozumění toho, jak biodiverzita ovlivňuje ekologickou funkci. Ekologové se snaží vysvětlit:

Ekologie

Ekologie je věda o vztazích mezi organismy a jejich životním prostředím.

- Více než **130 000 zhlédnutí za 8 měsíců.**
- Více než **7 000** zmínek o “**ekologii**” a “**životním prostředí**” v dalších článcích na Wikipedii.
- Celkem tematická hesla mohou mít několik miliónů zobrazení za rok.
- Prakticky nulový zájem lidí činných v oboru (akademici, učitelé atd.).

Učí se z toho ale studenti?

- Využívají studenti ale skutečně OER jako Wikipedii při studiu nebo je to jen domněnka?
- Výzkumů je překvapivě málo. V ČR nebyl žádný.
- Jak a jaké OER studenti používají, jsou schopni ohodnotit kvalitu, vyjmenovat kritéria kvality atd.?

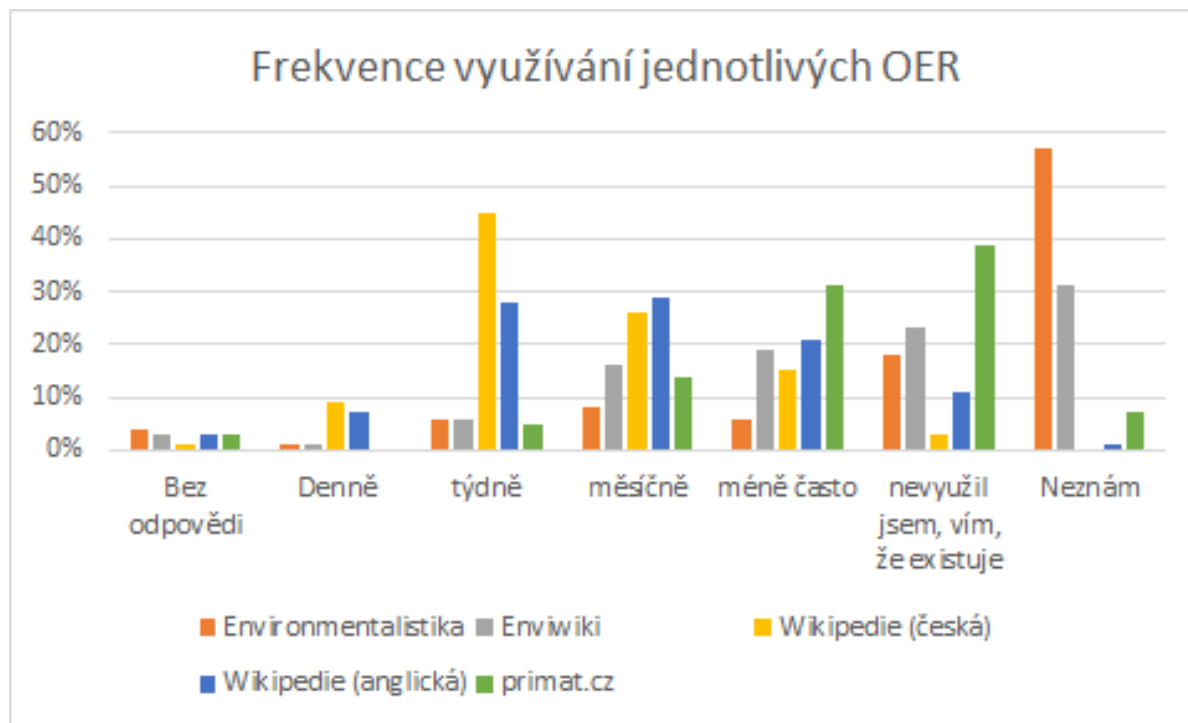
Metoda

- VR: Jaké jsou vzorce využívání otevřených vzdělávacích zdrojů studenty environmentálních oborů v České republice?
- Kvantitativní výzkum - dotazník.
- Vzorek: 233 studentů v rámci environmentálních kurzů z 5 vysokých škol (Masarykova univerzita, Palackého univerzita, Jihočeská univerzita, Karlova univerzita, Ostravská univerzita).
- vyhodnocení: t-test; chi square test.

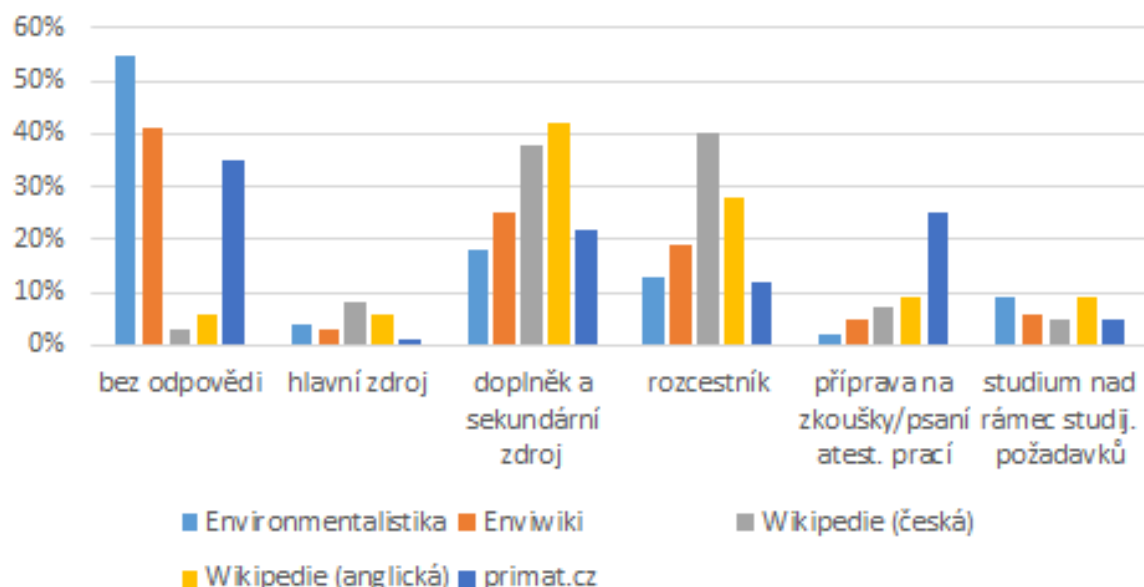
Hypotéza potvrzena aneb nejdůležitější výsledek

- Přes 80% studentů v odpovědích uvedlo, že využívá OER (Wikipedii atd.) při studiu ŽP "přibližně stejně" nebo "více než" uzavřené zdroje jako tištěná skripta.

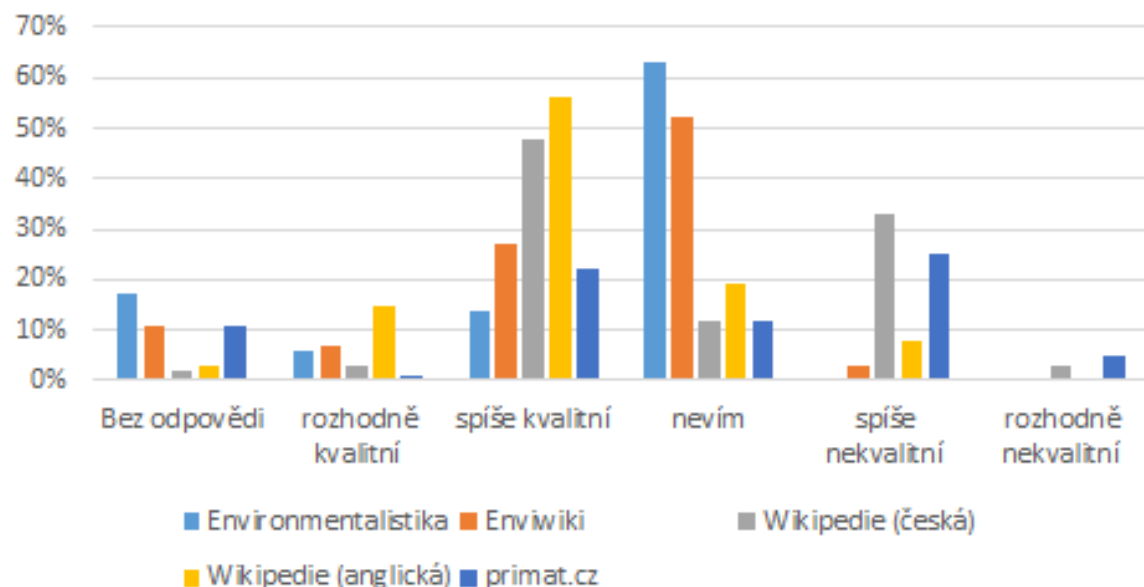
Výsledky

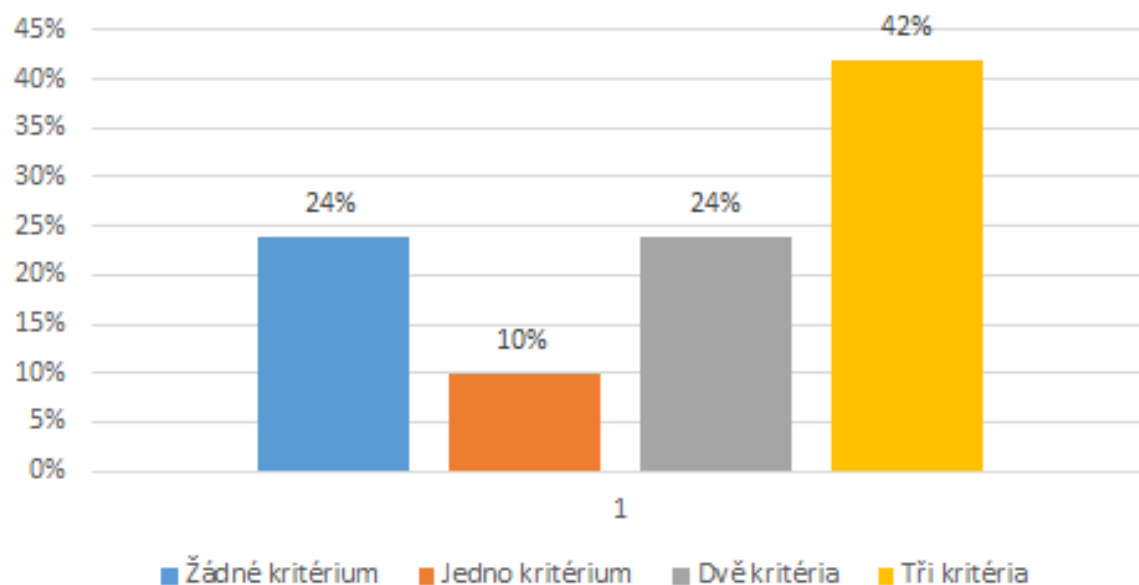
Účely využívání jednotlivých OER

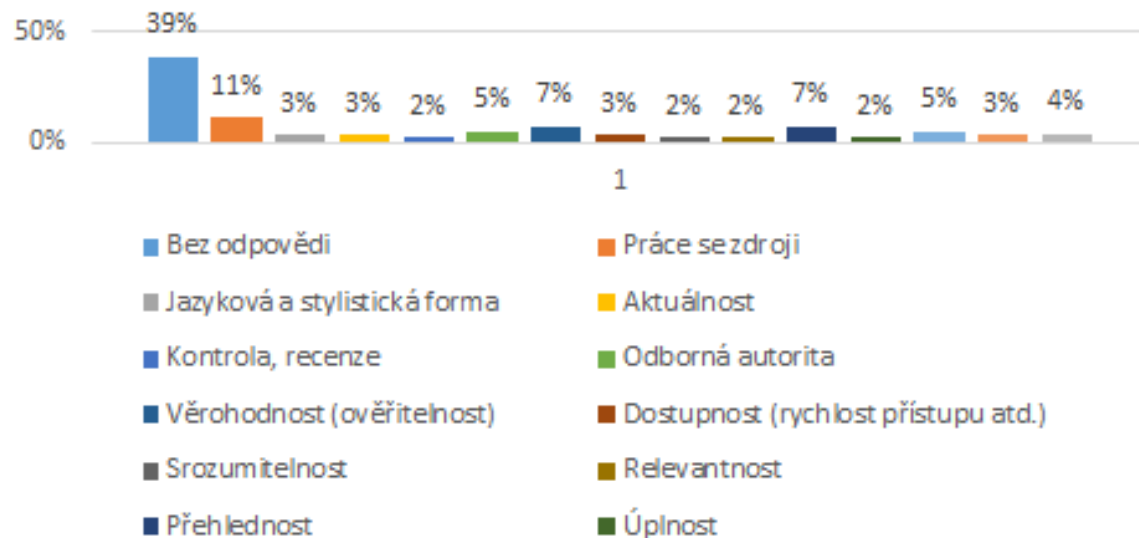
Hodnocení kvality jednotlivých OER

Počet uvedených kritérií

Kategorie odpovědí

Co dál?

- Vytvořit kritéria kvality vhodnosti OER pro vysokoškolskou výuku.
- Aplikovat kritéria na texty. Jsou články na Wikipedii z oblasti životního prostředí vhodný zdroj studium této problematiky na VŠ?

Inspirace pro další výzkum (aneb nechcete to někdo udělat)?

- Jak využívají Otevřené vzdělávací zdroje žáci základních/středních škol?
- „Napíchnout studentům počítače” (po domluvě) a sledovat jejich aktivitu (z historie prohlížeče na Googlu) a sledovat jak vypadá jejich učební proces - jsou jen na Wikipedii? Nebo využívají externí odkazy a stahují si pdf?

Zdroje

- Fischer, L., Hilton, J., Robinson, T. J., & Wiley, D. A. (2015). A multi-institutional study of the impact of open textbook adoption on the learning outcomes of post-secondary students. *Journal of Computing in Higher Education*, 27(3), 159-172. <https://link.springer.com/article/10.1007/s12528-015-9101-x>
- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Brack_Vocabularius_rerum.jpg
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/dc/Adriaen_van_Ostade_007.jpg
- https://en.wikipedia.org/wiki/Teacher#/media/File:Bundesarchiv_Bild_183-13055-0008,_Hohendorf,_JP_mit_Dorflehrer.jpg
- https://en.wikipedia.org/wiki/Book#/media/File:Tablet_describing_goddess_Inanna%27s_battle_with_the_mountain_Ebih,_Sumerian_-_Oriental_Institute_Museum,_University_of_Chicago_-_DSC07117.JPG
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Book#/media/File:RomanVirgilFolio014rVergilPortrait.jpg>
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3d/Prehistoric_man.jpg
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Orbis_pictus#/media/File:Orbis_pictus_1685_flores.JPG
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn_Koni%C3%A1%C5%A1#/media/File:Anton%C3%ADn_Koni%C3%A1%C5%A1_Jesuit.jpg
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Matka#/media/File:Happy_Mother%27s_Day.jpg
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Woman#/media/File:WomanFactory1940s.jpg>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/P%C3%A1len%C3%ADn_nacisty#/media/File:1933-may-10-berlin-book-burning.JPG
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia>
- <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/z-holek-maji-byt-maminky-stoji-v-citance-jste-genderove-dzih/r~edeb82ded9a811e6aa860025900fea04/>
- <https://tools.wmflabs.org/pageviews/?project=en.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&range=latest-20&pages=Cat|Dog>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Open_educational_resources#/media/File:Global_Open_Educational_Resources_Logo.svg
- http://ceskapozice.lidovky.cz/dve-ucebnice-sexualni-vychovy-jedna-vyhovuje-druha-s-uchylem-uz-ne-1dt-/tema.aspx?c=A110923_154547_pozice_36802
- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Thats_all_folks.svg
- https://en.wikipedia.org/wiki/Student#/media/File:Work_in_the_computer_lab.JPG
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/c/c6/Openstax_logo.png
- <https://magazin.aktualne.cz/tydlistan-i-bicholimsky-konflikt-nesmysly-ceske-wikipedie/r~80135c90126911e4abac002590604f2e/>
- Petiška, E. (2018). Využívání otevřených vzdělávacích zdrojů studenty environmentálních oborů v České republice. *Envigogika*, 13(1).
- Petiška, E. ; Dlouhá J. Spíše Wikipedie než učebnice: Vzorce využívání otevřených vzdělávacích zdrojů studenty environmentálních oborů. V publikačním procesu.

Poděkování

Výzkum byl podpořen Grantovou agenturou Univerzity Karlovy (projekt č. 970 218 s názvem Využívání otevřených vzdělávacích zdrojů studenty environmentálních oborů v České republice), Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, 2018.

Výzkum je součástí projektu Specifického vysokoškolského výzkumu Univerzity Karlovy 2017 – 260 471.

Děkuji doc. PhDr. Richardu Papíkovi, Ph.D. za vedení práce a RNDr. Janě Dlouhé, Ph.D. a prof. RNDr. Bedřichu Moldanovi, CSc, dr.h.c. za průběžnou konzultaci v průběhu výzkumu. Za konzultace při přípravě metodické části děkuji PhDr. Marii Pospíšilové. Při statistickém vyhodnocení mi byl nápomocný Matej Marek, MSc. Poděkování patří rovněž pedagogům, kteří dovolili výzkum realizovat a studentům, kteří byli ochotni vyplnit dotazník.

The image features a classic Looney Tunes 'That's all Folks!' ending screen. It consists of a series of concentric circles in various shades of red, creating a target-like effect. In the center is a solid dark blue circle. Overlaid on this graphic is the text 'That's all Folks!' in a white, elegant script font, slanted diagonally from the bottom left towards the top right.

That's all Folks!